

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 5ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1997

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΣΑΝΙΩΤΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Μιχαὴλ Σακελλαρίου λέγει τὰ ἐξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴ νὰ παρουσιάσω τὸ βιβλίον *Greek Letters from Tablets to Pixels* (edited by Michael S. Macrakis), Oak Knoll Press, New Castle, Delaware, 1997, 325 σελ.

Πρόκειται γιὰ πρακτικὰ συμποσίου ποὺ ὀργανώθηκε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ 5 ἕως 9 Ἰουνίου 1995 ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων.

Ἡ Ἑταιρεία Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων εἶναι μὴ κερδοσκοπικὴ. Ἰδρύθηκε τὸ 1992 συνεπεῖα προβληματισμῶν γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἐλληνικῆς γραφῆς, ἡ ὁποία, ὑπὸ τις συνθῆκες ποὺ ἔχουν ἐπικρατήσει στὴν παραγωγὴ ἐντύπων μὲ χρῆση φωτοσυνθετικῶν καὶ ἠλεκτρονικῶν μηχανημάτων, ἀφ' ἑνὸς κακοπαθεῖ, ἀφ' ἑτέρου ἀπωθεῖται στὸ περιθώριο. Ἡ Ἑταιρεία Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων ἔχει πολλοὺς σκοποὺς. Ἀναφέρω μερικοὺς: 1) Νὰ παράγει, γιὰ μηχανεὲς φωτοσυνθέσεως καὶ ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές, ἐλληνικὲς στοιχειοσειρὲς ὑψηλῆς αἰσθητικῆς στάθμης, πολυτονικὲς, ἐμπλουτισμένες μὲ εἰδικὰ στοιχεῖα καὶ σύμβολα καὶ προσαρμοσμένες σὲ ἀνάγκες ἢ σὲ ἀπαιτήσεις ἰδρυμάτων, ὀργανισμῶν ἢ ἰδιωτῶν. 2) Νὰ συμβάλλει στὴ διαμόρφωση τῶν νέων Iso/Unicode standards τῆς ἠλεκτρονικῆς «κάσας». 3) Νὰ δημιουργήσει ἐλληνικὴ τυπογραφικὴ ὀρολογία ἀντίστοιχη μὲ τὴ διεθνή καὶ νὰ ἐκδώσει ἕνα ἀγγλο-ἐλληνικὸ λεξικὸ τυπογραφικῶν ὄρων. Ἡ Ἑταιρεία Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων ἔχει ἐκτελέσει παραγγελία στοιχειοσειρᾶς ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία καὶ ἐκτελεῖ παραγγελία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ.

Στὸ διεθνὲς συμπόσιο ποὺ συγκάλεσε τὸ Δ. Σ. τῆς Ἑταιρείας Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων στὴν Ἀθήνα ἔλαβαν μέρος 23 εἰδικοὶ καὶ ἑκαμὴν ἰσάριθμοι

ἀνακοινώσεις. Τὰ θέματα ποὺ πραγματεύθηκαν ἀφοροῦν στὴν ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς γραφῆς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς αἰῶνες τῆς τυπογραφίας, στὴν παραγωγή νέων ἐλληνικῶν στοιχειοσειρῶν γιὰ φωτοσυνθετικὲς μηχανὲς καὶ ἠλεκτρονικούς ὑπολογιστὲς καὶ σὲ προβλήματα τεχνολογίας.

Οἱ ἀνακοινώσεις δημοσιεύονται κατὰ θεματικὲς ἐνότητες.

Δύο ἀνακοινώσεις εἶναι εἰσαγωγικές. Ὁ Μιχαὴλ Μακράκης ἐξέθεσε τὸν γενικὸ προβληματισμὸ, ἐνῶ ὁ Hermann Zapf, διεθνῶς ἀναγνωρισμένος σχεδιαστὴς στοιχειοσειρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πέντε ἐλληνικές, παρουσίασε μιὰ κριτικὴ ἐπισκόπηση τῶν ἐλληνικῶν τυπογραφικῶν στοιχείων ἀπὸ τὴ δημιουργία τους ἕως σήμερα καὶ ἐπισήμανε διάφορα τεχνικὰ καὶ αἰσθητικὰ προβλήματα.

Ἐπίσης δύο ἀνακοινώσεις ἀναφέρονται στὴν ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα: P. Kyle MacCarter, *The Early Diffusion of the Greek Alphabet*, καὶ Stephen Tracy, *Athenian Letter-Cutters and Lettering On Stone in Vth to Ist Centuries B. C.*

Ἡ ἐπόμενη ἐνότητα, ἡ ὁποία τιτλοφορεῖται *From Tablets to Gutenberg*, περιλαμβάνει 6 ἀνακοινώσεις: Ἡ πρώτη, τῆς Anna Pontani, *Formes de l'alphabet grec en Occident du Moyen Age à la Renaissance* ἔχει ὡς θέμα τὴν ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς γραφῆς στὴ δυτικὴ Εὐρώπη κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Οἱ ἐπόμενες τρεῖς — Jean Irigoin, *Les origines de la capitale typographique grecque 1476-1550*, Ἀγαμέμνων Τσελίκας, *From Manuscript to Print* καὶ Nicolas Barker, *The Relationship of Greek Manuscripts and Printing Types in 15th Century Italy* — ἀσχολοῦνται μὲ τὴ μετάβαση ἀπὸ τὴ χειρόγραφη παράδοση στὶς πρώτες ἐλληνικὲς τυπογραφικὲς στοιχειοσειρές ποὺ σχεδιάσθηκαν τὶς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 15ου αἰῶνα καὶ τὶς πρώτες τοῦ 16ου. Οἱ δύο τελευταῖες ἀνακοινώσεις αὐτῆς τῆς ἐνότητας — John A. Lane, *From the Grecs du Roi to the Homer Greek, Two centuries of Greek Printing Types in the Wake of Garamond* καὶ John H. Bowman, *Greek Typography, The English Contribution* — πραγματεύονται διάσημες ἐλληνικὲς τυπογραφικὲς στοιχειοσειρές ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνα ἕως τὸ τέλος τοῦ 18ου.

Στὴν ἐπόμενη ἐνότητα, *Contemporary Problems*, ὑπάρχουν 5 ἀνακοινώσεις: Jérôme Peignot, *Graphè, sœur jumelle de Clio, dixième fille de Mnemosyne*. Τάκης Κατσουλίδης, *The Physiognomy of the Greek Typographical Letter*. Ἐμμανουὴλ Κάσδαγλης, *The Typeface Theokritos of Yannis Kefallenos*. Matthew Carter, *Which Came First, The Greeks or the Romans?, Γ. Δ. Μαθιόπουλος, Oblique or Italics? A Greek Typographic Dilemma*. Ὁ Peignot, γόνος παλαιᾶς γαλλικῆς οἰκογένειας τυπογράφων, προτείνει τὸν ἐκμοντερνισμὸ καὶ τὴν ψηφιοποίηση τῶν Grecs du Roi τοῦ Garamond. Ὁ Κατσουλίδης, χαράκτης καὶ μέλος τοῦ Δ.Σ.

τῆς Ἑταιρείας Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων, παρουσιάζει τὴν πρώτη στοιχειοσειρά πὺ σχεδίασε γιὰ τὴν Ἑταιρεία. Ἡ ἀνακοίνωση τοῦ Ἐμμ. Κάσδαγλη ἀναφέρεται σὲ στοιχειοσειρά πὺ σχεδίασε ὁ διάσημος Ἕλληνας χαράκτης Γιάννης Κεφαλληνός. Ὁ Carter, πὺ ἔχει σχεδιάσει τὰ Greek Helvetica γιὰ τὶς ἐκδόσεις τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ γραφείου τοῦ ἀειμνήστου Κ. Δοξιάδη, καὶ ὁ Γ. Μαθιόπουλος, σχεδίαστος τῆς Ἑταιρείας Ἑλληνικῶν Τυπογραφικῶν Στοιχείων, ἐπισήμαναν ἀλλοιώσεις πὺ ὑφίσταται τὰ τελευταῖα χρόνια ἢ μορφή τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἢ αἰσθητικὴ τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας ἐξ αἰτίας στοιχειοσειρῶν πὺ ἀντιγράφουν λατινικὲς στοιχειοσειρὲς χωρὶς νὰ ἔχουν ἐπίγνωση τῶν διαφορῶν πὺ διακρίνουν τὶς δύο γραφές.

Ἡ τελευταία ἐνόητα, πὺ περιλαμβάνει 9 ἀνακοινώσεις, εἰσάγεται μὲ τὴν ἀνακοίνωση τοῦ Ν. Παναγιωτάκη, *A Watershed in the History of Greek Script; Abolishing the Polytonic*. Οἱ ὑπόλοιπες ἀνακοινώσεις εἶναι τεχνικὲς. Ὁ ἑλληνοστῆς Jeffrey Rusten, *Polytonic Greek Fonts and Keyboards in the United States*, πραγματεύεται τὸ πολυτονικὸ πληκτρολόγιο πὺ χρησιμοποιεῖται στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Οἱ τρεῖς ἐπόμενες ἀνακοινώσεις ἀναφέρονται σὲ πρωτοποριακὲς στοιχειοσειρὲς γιὰ ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστὲς καὶ ἔχουν παρουσιασθεῖ ἀπὸ τοὺς δημιουργοὺς αὐτῶν τῶν στοιχειοσειρῶν, τὸν Silvio Levy, *A Family of Public-Domain Greek Fonts*, τὸν ἑλληνοστῆ Pierre MacKay, *The Greek Type-face Ibycus for TEX* καὶ τὸν καθηγητὴ τοῦ Πολυτεχνείου Κ. Μυλωνᾶ, *Typesetting a Science Book: Fonts, Styles, Figures*. Ἀκολουθοῦν οἱ θεωρητικὲς ἐργασίες: Louis Rosenblum, *Algorithms for Typeface Designs: Greek, Latin and Cyrillic Texts*, Ἀλέξιος Ζαβράς, *Dealing with Greek Characters in Computers*, Εὐάγγελος Μελαγράκης, *The Contemporary Tower of Babel, A Heretical View. Coding of Character Sets for Computers and Telecommunications*, Σταῦρος Μακράκης, *Character Codes for Greek: Problems and Modern Solutions*.

Μετὰ τὶς ἀνακοινώσεις δημοσιεύονται περιλήψεις συζητήσεων πὺ ἔγιναν σὲ μία στρογγυλὴ τράπεζα, καθὼς καὶ κατάλογος μιᾶς ἐκθέσεως ἐκδόσεων μὲ χαρακτηριστὲς Garamond καὶ Bodoni καὶ σχεδίων τοῦ Hermann Zapf γιὰ ἑλληνικὲς καὶ λατινικὲς στοιχειοσειρὲς του.

Τὸ βιβλίον πὺ ἔχω τὴν τιμὴ νὰ παρουσιάσω στὴν Ἀκαδημία, ἔχει τύχει εὐμενῶν κριτικῶν ἐκ μέρους ἔγκυρων περιοδικῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν. Ἐπίσης ἀναφέρεται συχνὰ συχνὰ ἀπὸ τὸν Robert Bringhurst στὸ ἔργο του, *The Elements of Typographic Style*, 1997.

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Νικόλαος Κ. Ἀρτεμιάδης λέγει τὰ ἑξῆς :

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι Συνάδελφοι,
Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἔχω τὴν τιμὴ νὰ παρουσιάσω στὴν Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὰ Πρακτικὰ τοῦ 4ου Διεθνοῦς Συνεδρίου Γεωμετρίας, τὸ ὁποῖο ἔλαβε χώραν στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ἀπὸ 26/5/1996 ἕως 1/6/1996. Ὁ τόμος ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει τὰ ἐν λόγω πρακτικὰ εἶναι γραμμένος σχεδὸν ὀλόκληρος στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ φέρει τὸν τίτλο «Proceedings of the 4th International Congress of Geometry», ἔχει σκληρὸ ἐξώφυλλο καὶ περιλαμβάνει 440 σελίδες.

Τὸ συνέδριο ὀργάνωσε ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν (Γραφεῖο Ἐρεῦνης Θεωρητικῶν Μαθηματικῶν) καὶ τὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Τομέας Γεωμετρίας), ἡ δὲ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν ὀμιλοῦντα καὶ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Νικόλαο Κ. Στεφανίδη. Τὰ θέματα στὰ ὁποῖα ἀναφέρθηκαν οἱ ὀμιλίες καὶ οἱ ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις ἐμπίπτουν στὶς ἀκόλουθες περιοχὲς τῆς Γεωμετρίας: Θεμελίωση τῆς Γεωμετρίας — Ἀλγεβρικὴ Γεωμετρία — Κλασσικὴ Διαφορικὴ Γεωμετρία - Πολλαπλότητες (Γεωμετρία τοῦ Riemann) — Ὀλική (Global) Ἀνάλυση καὶ Διαφορικὴ Γεωμετρία — Ἐφαρμοσμένη Γεωμετρία - Ἱστορία τῆς Γεωμετρίας.

Στὸ συνέδριο ἔλαβαν μέρος 130 ἐπιστήμονες προερχόμενοι ἀπὸ 25 χῶρες τῆς Εὐρώπης, τῶν ΗΠΑ, τοῦ Καναδά, τῆς Ἰαπωνίας καὶ τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πραγματοποιήθηκαν περισσότερες ἀπὸ 110 ὀμιλίες καὶ ἀνακοινώσεις.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ προσεκάλεσε τοὺς ἀκολούθους πέντε ἐξέχοντες ἐπιστήμονες τοῦ κλάδου οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν 5 ὀριαῖες ὀμιλίες ἐνώπιον τοῦ συνόλου τῶν συνέδρων:

- Benz, W.: Ἀμβούργο (Γερμανία). Τίτλος ὀμιλίας: Hyperbolic Geometry based on Distances.
- Gruber, P. M.: Αὐστριακὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν. Τίτλος ὀμιλίας: Basic Problems and Recent Progress in Convex Geometry.
- Καπουλέας, Ν.: Brown University, (USA). Τίτλος ὀμιλίας: On Desingularizing of Minimal Surfaces.
- Osserman, R.: Berkeley (USA). Τίτλος ὀμιλίας: Geometry-Geography, Topology-Cosmology, The Mathematics of our Evolving World View.
- Shafarevic, I. R., Ἀκαδημία τῆς Μόσχας. Τίτλος ὀμιλίας: Classification, Fundamental Groups and Universal Covering Spaces of Algebraic Varieties.

Οἱ πρωτότυπες ἐργασίες (50 τὸν ἀριθμὸς), προτοῦ δημοσιευθῶν στὰ πρακτικά, κρίθησαν ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν πρωτοτυπία τῶν ἀποτελεσμάτων ἀπὸ εἰδικούς ἐρευνητὲς (referrees).

Τὸ συνέδριο ἔλαβε οἰκονομικὴ ἐνίσχυση ἀπὸ:

Ἐκπαίδευσις Ἀθηνῶν, Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Κοινωφελὲς Ἰδρυμα Ἁλῆ-
ξανδρος Σ. Ὠνάσης», Ἑλληνικὸς Ὀργανισμὸς Τουρισμοῦ.

Τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης παρεχώρησε ἐπιπλέον ἓνα ἀριθμὸ κλινῶν καὶ δωρεὰν τροφὴν σὲ συνέδρους προερχομένους ἀπὸ ὀρισμένες ξένες χῶρες. Οἱ Ἑλληνες συνέδριοι ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τὰ τέλη ἐγγραφῆς στὸ συνέδριο.

Στὴν ἐναρκτήρια ὠριαία ὁμιλία μου στὸ συνέδριο, ἣ ὁποία εἶχε ὡς θέμα τὰ κατὰ καιροὺς Ἐκπαιδευτικὰ Συστήματα τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ τὴν συμπεριφορὰ αὐτῶν ἐναντι τῆς Μαθηματικῆς Παιδείας περιέλαβα ἓνα σύντομο ἐνημερωτικὸν κείμενον ἀναφερόμενον στὴ δομὴ, στὴ δραστηριότητα καὶ στὴν ἐν γένει λειτουργία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Δεδομένου ὅτι ὁ ἐν λόγω τόμος θὰ ἔχει εὐρεία διεθνή κυκλοφορία ὑποθέτω ὅτι αὐτὴ ἢ ἀναφορὰ θὰ ἀποβεῖ ἐπιωφελεῖς γιὰ τὴν Ἀκαδημία.

Ἀναφερόμενος ἐν συντομίᾳ στὸ σύνολον τῶν πρωτοτύπων ἐργασιῶν ποὺ περιλαμβάνονται στὸν τόμον τῶν πρακτικῶν, ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴ ἀξιολόγησιν αὐτῶν, θὰ ἔλεγα ὅτι αὐτὲς ποικίλουν ἀπὸ ἐνδιαφέρουσες μέχρι καὶ πολὺ σημαντικῆς. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων περιλαμβάνονται ἐρευνητὲς διεθνῶς κύρους στοὺς ὁποίους ὀφείλονται πρωτοποριακῆς ἐργασίας σὲ σύγχρονους κλάδους τῆς Γεωμετρίας καὶ γενικώτερα τῶν Μαθηματικῶν καὶ τῆς Θεωρίας τῆς Σχετικότητος.

Ἦδη, καὶ πρὶν ἀκόμη κυκλοφορήσῃ τὰ πρακτικά τοῦ συνεδρίου, ἀρκετὲς βιβλιοθῆκες ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων διαφόρων χωρῶν καθὼς καὶ μεμονωμένα ἄτομα ἐζήτησαν ὅπως τοὺς ἀποσταλεῖ ὁ τόμος τῶν πρακτικῶν.

Τέλος, τόμοι τῶν πρακτικῶν θὰ ἀποσταλοῦν στὰ διεθνῆ περιοδικὰ ὅπου δημοσιεύονται κριτικῆς ὅλων τῶν ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν τῶν δημοσιευομένων σὲ ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τοῦ κόσμου. Τὰ περιοδικὰ στὰ ὁποῖα θὰ ἀποσταλοῦν τόμοι τῶν πρακτικῶν εἶναι:

- Zentralblatt Für Mathematic (Εὐρώπη).
- Mathematical Reviews (U.S.A.).
- Реферативни Журнал (Ρωσία) κ.ἄ.